

Innhold

Forord	8
Kapittel 1 Økonomi og bedrift	
1.1 Innledning	11
1.2 Det økonomiske fagområdet	14
1.3 To grunnleggende forutsetninger i økonomisk teori	17
1.4 Alternativkostnaden	22
1.5 Historien om en bedrift: SMåFOLK	23
1.6 Hva kan oppstarten av Småfolk lære oss?	24
1.7 Risiko og avkastning	26
1.8 Bedrifters økonomiske målsetting	26
1.9 Mål i offentlig virksomhet	30
1.10 Den etiske dimensjon	32
1.11 Bedrift, virksomhet og foretak	33
1.12 Industribedriften	33
1.13 Handelsbedriften	35
1.14 Den tjenesteytende virksomhet	35
1.15 En oversikt over ulike uttrykk og begreper som er drøftet i kapitlet	36
Kapittel 2 Verdiskapning, organisasjoner, mål og beslutninger	
2.1 Strategi og verdiskapning	41
2.2 Verdiskapning i det offentlige	45
2.3 Organisasjonen og informasjonssystemenes rolle i verdiskapningen	46
2.4 Mål, valg og beslutninger	49
2.5 Teknologien	52
2.6 Globaliseringen	52
2.7 Behovet for innovasjon og entreprenørskap	53
2.8 Miljøet	54
2.9 Arbeidsmiljøloven	58
2.10 Valg av selskapsform	58
2.11 Konsern	65
2.12 Flernasjonale selskaper	66
2.13 En oversikt over ulike uttrykk og begreper som er drøftet i kapitlet	67
Kapittel 3 Økonomistyring og økonomifunksjonens rolle i bedriften	
3.1 Bedriftens styringsløyfe	71
3.2 Økonomistyringssystemet	72
3.3 De bedriftsøkonomiske hoveddisipliner	73
3.4 Økonomiavdelingen og dens plass i virksomhetens organisasjon	76
3.5 Nye utfordringer for økonomiavdelingen	79
3.6 Revisjon	80

Kapittel 4 Bedriftens kostnader

4.1	Hva er kostnader?	85
4.2	Tidsavgrensninger (Periodisering)	86
4.3	Kostnadsgruppering	90
4.4	Varekostnader	91
4.5	Lønnskostnader	93
4.6	Driftskostnader og salgs- og administrative kostnader	101
4.7	Avskrivninger – metoder	101
4.8	Avskrivninger med utrangeringsverdi (restverdi)	107
4.9	Avskrivninger basert på gjenanskaffelseskostnad	108
4.10	Saldoavskrivninger og saldo grupper	109
4.11	Finanskostnader	110
4.12	Kalkulatoriske kostnader	110
4.13	Merverdiavgift (moms)	113
4.14	En oversikt over ulike uttrykk og begreper som er drøftet i kapitlet	115

Kapittel 5 Kostnadsforløp og kostnadsstruktur

5.1	Kostnader og aktivitetsnivå	119
5.2	Faste kostnader	120
5.3	Variable kostnader	122
5.4	Bedriftens totale kostnader	125
5.5	Grensekostnader	126
5.6	Den matematiske modell for bedriftens kostnader	132
5.7	Det relevante kapasitetsintervallet	134
5.8	Flere kostnadsbegreper	136
5.9	Behovet for enhetskostnader	138
5.10	Kostnadsstruktur i «internettelskaper»	139
5.11	Stordriftsfordeler	140
5.12	Alternativkostnaden	142
5.13	En oversikt over ulike uttrykk og begreper som er drøftet i kapitlet	144

Kapittel 6 Inntektsdannelsen

6.1	Behov, ønsker og etterspørsel	149
6.2	Konkurransereformer og markeder	150
6.4	Markedsføringsbegrepet	157
6.5	Markedsføringens arbeidsbetingelser	158
6.6	Bedriftens konkurransemidler	159
6.7	Produktet	159
6.8	Pris	160
6.9	Plass (distribusjon)	169
6.10	Påvirkning	170
7.13	En oversikt over ulike uttrykk og begreper som er drøftet i kapitlet	172

Kapittel 7 Inntekter, kostnader og resultat – modeller

7.1	Grenseinntektsbegrepet og profittmaksimering	177
7.2	Pris- og mengdetilpasning ved monopol – grafisk metode	179

7.3	Pris- og mengdetilpasning ved monopol – et matematisk eksempel.	186
7.4	Sammenhengen mellom pris, grenseinntekt, priselastisitet og totale inntekter i et monopolistisk marked	187
7.5	Mengdetilpasning i et marked med fullkommen konkurranse – grafisk metode.	188
7.6	Mengdetilpasning under fullkommen konkurranse – et matematisk eksempel.	190
7.7	Prisdifferensiering.	191
7.8	Optimal tilpasning med konstant variabel enhetskostnad	195
7.9	En oversikt over de ulike uttrykk og begreper som er drøftet i kapitlet . . .	196

Kapittel 8 Produktkalkulasjon. Prinsipper og metoder

8.1	Direkte og indirekte kostnader	201
8.2	Forkalkyler og etterkalkyler.	203
8.3	Selvkostprinsippet.	204
8.4	Divisjonskalkulasjon.	205
8.5	Ekvivalenskalkulasjon	207
8.6	Tilleggskalkulasjon etter selvkostprinsippet.	208
8.7	Eksempel på tilleggskalkulasjon etter selvkostprinsippet i industribedriften.	213
8.8	Bidragsprinsippet	216
8.9	Tilleggskalkulasjon etter bidragsprinsippet	218
8.10	Bidragskalkulasjon eller selvkostkalkulasjon?.	221
8.11	Kalkyleobjekt	222
8.12	Eksempler på virksomhetstyper og kalkulasjonsmetoder	223
8.13	En oversikt over de ulike uttrykk og begreper som er drøftet i dette kapitlet.	223
8.14	Eksemplene i avsnittene 8.7 og 8.9 oppbygget i Excel.	225

Kapittel 9 Kostnadsfordelingen

9.1	Generelt om kostnadsfordelingen	231
9.2	Registrering av de direkte kostnader	232
9.3	Registrering av de indirekte kostnader.	233
9.4	Kostnadsgrupper.	235
9.5	Kostnadsfordelingen til kostnadsgrupper.	237
9.6	Kostnadsfordelingen på produktene	244
9.7	Kostnadsfordelingen ved bidragskalkulasjon	246
9.8	Aktivitetsbasert kalkulasjon (ABC)	246
9.9	En oversikt over ulike uttrykk og kostnadsbegreper som er drøftet i kapitlet	247

Kapittel 10 Kalkulasjon i industribedriften

10.1	Industribedriften	251
10.2	Krav til kalkulasjonsmetodene i industribedriften.	253
10.3	Kostnadsdokumentasjon	254
10.4	Mer om kostnadsdokumentasjon av vareforbruket	257

10.5	Eksempel – Utarbeidelse av kalkyle basert på tilleggskalkulasjon	258
10.6	En oversikt over ulike uttrykk og begreper som er drøftet i kapitlet	264

Kapittel 11 Kalkulasjon i tjenesteytende virksomheter

11.1	Den tjenesteytende bedriften.	267
11.2	Krav til kalkulasjonsmetodene i tjenesteytende virksomheter.	270
11.3	Eksempel – utarbeidelse av faktureringsgrunnlagi et revisjonsselskap.	270
11.4	Mål for kapasitet	272
11.5	Eksempel – Utarbeidelse av timekalkyle basert på salgbar tid.	272
11.6	Kostnadsdokumentasjon i en tjenesteytende bedrift	275
11.7	Offentlig tjenesteproduksjon	276
11.8	Kalkulasjon i offentlig tjenesteproduksjon	279

Kapittel 12 Kalkulasjon i handelsvirksomheter

12.1	Handelsbedriften.	285
12.2	Kalkulasjonsgrunnlaget og avansen	287
12.3	Bruttoavansen	289
12.4	Bruttofortjenesten	289
12.5	Bruttofortjeneste og dekningsbidrag	290
12.6	En oversikt over ulike uttrykk og begreper som er drøftet i kapitlet.	291

Kapittel 13 Resultatberegning og beholdningsendringer

13.1	Verdiskapningen og inntektsbegrepet	295
13.2	Resultatberegningen	296
13.3	Beholdningsendringer – selvkostprinsippet	302
13.4	Beholdningsendringer – bidragsprinsippet	304
13.5	Sammenligning av resultatene etter selvkostprinsippet og bidragsprinsippet	306
13.6	Produktkostnadene for Varer i arbeid og Ferdigvarer	306
13.7	Produktkostnader for Varer i arbeid – divisjons-/ekvivalenskalkulasjon og tilleggskalkulasjon	310
13.8	En oversikt over ulike uttrykk og begreper som er drøftet i kapitlet	311

Kapittel 14 Driftsregnskapet basert på normalkalkulasjon

14.1	Driftsbudsjettering	315
14.2	Forkalkyler i divisjons- og ekvivalenskalkulasjon	317
14.3	Forkalkyler i tilleggskalkulasjon.	318
14.4	Normalkostregnskapet.	320
14.5	Normalkostregnskapet etter selvkostprinsippet	322
14.6	Avviksanalyse ved selvkost.	329
14.7	Normalkostregnskapet etter bidragsprinsippet.	336
14.8	Dekningsdifferansene i bidragsregnskapet	339
14.9	Resultatsammenhengen selvkost- og bidragsregnskapet.	339
14.10	Nærmere om årsakene til volum- og forbruksavvik	340
14.11	Normalkostregnskapet på Excel.	341
14.12	En oversikt over ulike uttrykk og begreper som er drøftet i kapitlet	345

Kapittel 15 Kostnad – resultat – volumanalyse

15.1	Grunnleggende om KRV-analyser	349
15.2	Eksempler med KRV-analyser	352
15.3	Nullpunktsanalyse i en vareproduksjon	356
15.4	Nullpunktsanalyse i flervarebedrifter	361
15.5	Nullpunktsanalyse i handelsbedrifter	363
15.6	Målsatte driftsinntekter	364
15.7	Konsekvensene av endret produktmiks	365
15.8	Kostnadsstruktur og overskuddsstabilitet	367
15.9	Driftsgiring	369
15.10	Trend mot mer faste kostnader	370
15.11	Begrensede forutsetninger ved bruk av KRV- og nullpunktsanalyser	371
15.12	Et eksempel på bruk av nullpunktsanalyse i en handelsbedrift	372
15.13	En oversikt over de ulike uttrykk og begreper som er drøftet i kapitlet	373

Kapittel 16 Produktvalg

16.1	Bedriften har ledig produksjonskapasitet	377
16.2	Innskrenkninger	378
16.3	Produktvalg når det eksisterer én flaskehals	380
16.4	Produktvalg når det samtidig eksisterer flere flaskehalser	383
16.5	Skyggepriser	389
16.6	Løsning av lineære programmeringsproblemer ved hjelp av Excel	391
16.7	En oversikt over ulike uttrykk og begreper som er drøftet i kapitlet	394

Kapittel 17 Investeringsanalyse

17.1	Investeringsstyper	397
17.2	Investeringsprosessen	398
17.3	Investeringsprosjektets kontantstrøm	400
17.4	Investeringsprosjektets økonomiske levetid	401
17.5	Nærmere om investeringsprosjektets kontantstrømmer	402
17.6	Andre forhold som påvirker kontantstrømmene positivt	404
17.7	Eksempler på budsjettering av kontantstrøm	405
17.8	Tilbakebetalingsmetoden (Pay back-metoden)	407
17.9	Pengenes tidsverdi (finansmatematikk)	408
17.10	Lønnsomhetsberegninger ved hjelp av diskonterte kontantstrømmer – kalkulasjonsrenten	413
17.11	Nåverdimetoden	414
17.12	Internrentemetoden	416
17.13	Annuitetsmetoden	417
17.14	Eksempler på ulike investeringskalkyler	418
17.15	Investeringer i offentlig virksomhet	420
17.16	Beregning av netto nåverdi ved hjelp av regneark (Excel)	421
17.17	En oversikt over ulike uttrykk og begreper som er drøftet i kapitlet	423

Rentetabeller	425
--------------------------------	-----

Stikkord	430
---------------------------	-----